Uradni list
Evropske unije

SL
Serija L

2026/2450

30.10.2026

DIREKTIVA (EU) 2026/2450 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 21. oktobra 2026

o spremembi Direktive 2004/37/ES o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem pri delu

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 153(2), točka (b), v povezavi s členom 153(1), točka (a), Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ([1]),

po posvetovanju z Odborom regij,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ([2]),

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Za izboljšanje varovanja delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem na delovnem mestu in zagotavljanje enake minimalne ravni varstva po vsej Uniji so potrebne redne posodobitve Direktive 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([3]). Mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost (OEL) bi bilo treba določiti ali revidirati glede na razpoložljive informacije, vključno z najnovejšimi znanstvenimi dokazi in tehničnimi podatki, ter bi morale temeljiti na temeljiti oceni socialno-ekonomskega učinka in dejavnikov izvedljivosti. Kadar so te informacije na voljo, bi morale vključevati mnenja Odbora za oceno tveganja (RAC) Evropske agencije za kemikalije (ECHA), ustanovljene z Uredbo (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]), ter mnenja Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu, ustanovljenega s Sklepom Sveta z dne 22. julija 2003 ([5]). Ta mnenja zagotavljajo potrebne znanstvene dokaze, s katerimi Komisija utemelji morebitne predloge za spremembo Direktive 2004/37/ES. Poleg tega temeljijo na praktičnih izkušnjah in dejanskih okoliščinah na delovnem mestu v Uniji ter so odraz širokega soglasja. Mnenja Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu so v tem okviru kot rezultat tristranskega soglasja še posebej pomembna in bi jih bilo treba upoštevati. Komisija bi morala v skladu z Medinstitucionalnim sporazumom z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje ([6]) zagotoviti, da njeni predlogi temeljijo na trdnih dokazih in celovitem sodelovanju deležnikov, ter sistematično ocenjevati gospodarske, socialne in okoljske učinke njenih predlogov. Njeni predlogi bi morali spoštovati načeli subsidiarnosti in sorazmernosti v skladu s Pogodbo o Evropski uniji (PEU) in Pogodbo o delovanju Evropske unije (PDEU).

([1]) UL C, C/2026/73, 30.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/73/oj.
([2]) Stališče Evropskega parlamenta z dne 6. oktobra 2026 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 19. oktobra 2026.
([3]) Direktiva 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem pri delu (šesta posebna direktiva v skladu s členom 16(1) Direktive Sveta 89/391/EGS (UL L 158, 30.4.2004, str. 50, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/37/oj).
([4]) Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) ter o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije in o spremembi Direktive 1999/45/ES ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396, 30.12.2006, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj).
([5]) Sklep Sveta z dne 22. julija 2003 o ustanovitvi Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu (UL C 218, 13.9.2003, str. 1).
([6]) UL L 123, 12.5.2016, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

(2) Direktiva 2004/37/ES zajema snovi ali zmesi, ki izpolnjujejo merila za razvrstitev v kategorijo 1A ali 1B rakotvornih ali mutagenih snovi, ali snovi, strupenih za razmnoževanje, iz Priloge I k Uredbi (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ([7]), pa tudi snovi, zmesi ali postopke iz Priloge I k navedeni direktivi. Za vsako novo dodajanje na seznam snovi, zmesi in postopkov iz Priloge I k Direktivi 2004/37/ES je treba predložiti trdne znanstvene dokaze, da te snovi, zmesi in postopki spadajo na področje uporabe navedene direktive, in sicer na podlagi razpoložljivih veljavnih znanstvenih virov, kot so ECHA, Mednarodna agencija za raziskave raka (IARC) in nacionalni organi, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti objavljeni strokovno pregledani literaturi o navedenih snoveh, zmeseh in postopkih. Za zagotovitev najvišje ravni varovanja delavcev bi si morala Komisija bolj prizadevati za opredelitev prednostnih snovi za določitev mejnih vrednosti v skladu z navedeno direktivo na podlagi najboljših razpoložljivih informacij, vključno z znanstvenimi in tehničnimi podatki, pri tem pa čim bolje izkoristiti sedanje in prihodnje proračunske in upravne vire, ob upoštevanju znanstvenih in upravnih potreb.

(3) Snovi, zmesi in postopki iz Priloge I k Direktivi 2004/37/ES ter snovi in zmesi, ki se sproščajo pri navedenih postopkih, se razlikujejo glede na to, ali imajo rakotvorne, mutagene ali reprotoksične učinke. Zato je primerno pojasniti opredelitve pojmov „rakotvorna snov“, „mutagena snov“ in „reprotoksična snov“ iz navedene direktive, da se zagotovi, da so zadevne snovi, zmesi in postopki zajeti v vsaki od teh opredelitev. Prav tako je primerno uskladiti opredelitev pojma „reprotoksična snov“ z opredelitvijo pojmov „rakotvorna snov“ in „mutagena snov“.

(4) Za mutagene snovi in večino rakotvornih snovi ni mogoče znanstveno določiti ravni, pod katerimi izpostavljenost ne bi imela škodljivih učinkov na zdravje. Čeprav določitev mejnih vrednosti za izpostavljenost rakotvornim in mutagenim snovem na delovnem mestu v Direktivi 2004/37/ES s postopnim in ciljno usmerjenim pristopom, sprejetim v navedeni direktivi, prispeva k znatnemu zmanjšanju tveganj, ki izhajajo iz take izpostavljenosti, pa kljub temu ne odpravlja v celoti tveganj za zdravje in varnost delavcev zaradi izpostavljenosti pri delu (v nadaljnjem besedilu: preostala tveganja). Zato je bistveno, da se delavci o obstoju takšnih preostalih tveganj jasno in pregledno obvestijo med njihovim usposabljanjem, ki ga predvideva navedena direktiva. Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu je v svojem mnenju z dne 10. decembra 2025 z naslovom „Sporočilo o preostalih tveganjih povezanih z zavezujočimi OEL rakotvornim snovem“ soglasno sprejel seznam preostalih tveganj, povezanih z obstoječimi zavezujočimi OEL rakotvornim snovem iz Direktive 2004/37/ES in Direktive 2009/148/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([8]).

(5) Možno je, da so nekateri delavci zaradi svojega spola bolj izpostavljeni različnim vrstam snovi ali bolj dovzetni zanje. To bi bilo to treba še naprej upoštevati v raziskavah na področju varnosti in zdravja pri delu, znanstvenih študijah in mnenjih RAC in Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu, obenem pa upoštevati tudi cilj participacije moških in žensk na trgu dela.

(6) Nekatere snovi, zajete v Direktivi 2004/37/ES, se uporabljajo v sektorjih, ki so za Unijo strateškega pomena. Ob napredovanju pri industrijskem prehodu, spodbujanju krožnega gospodarstva ter ohranjanju in krepitvi mednarodne strateške avtonomije na področju surovin, kar vse spada med prednostne naloge Unije, je bistveno zagotoviti, da so delavci deležni visoke in primerljive ravni varovanja pred zdravstvenimi tveganji, povezanimi s poklicno izpostavljenostjo. V desetem načelu evropskega stebra socialnih pravic ([9]) je delavcem priznana tudi pravica do visoke ravni varovanja zdravja in varnosti pri delu, kar vključuje varovanje pred izpostavljenostjo rakotvornim, mutagenim in reprotoksičnim snovem na delovnem mestu. Zato se pri postopku določanja OEL ne upoštevajo le znanstveni in zdravstveni vidiki, temveč tudi socialno-ekonomski, kar v nekaterih primerih upravičuje določitev prehodnega obdobja.

([7]) Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L 353, 31.12.2008, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1272/oj).

([8]) Direktiva 2009/148/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o varstvu delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu (UL L 330, 16.12.2009, str. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/148/oj).

([9]) UL C 428, 13.12.2017, str. 10.

(7) IARC je varilni dim uvrstila med snovi, rakotvorne za ljudi (skupina 1 klasifikacije IARC). Glede na poročilo ECHA o predhodni študiji za oceno mejnih vrednosti za varilni dim in dim iz drugih postopkov, pri katerih se na podoben način ustvarja dim na delovnem mestu (v nadaljnjem besedilu: poročilo ECHA o predhodni študiji), sta varilni dim in dim iz drugih postopkov, pri katerih podobno nastaja dim, kompleksna snov in lahko vsebujeta rakotvorne, mutagene ali reprotoksične snovi, kot so spojine šestvalentnega kroma, nikljeve spojine ter kadmij in njegove anorganske spojine. Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu je ob upoštevanju najnovejših razpoložljivih znanstvenih dokazov, vključno s poročilom ECHA o predhodni študiji v zvezi z vplivom na zdravje in varnost delavcev, priporočil, da se v Prilogo I k Direktivi 2004/37/ES vključi le delo, ki vključuje izpostavljenost varilnemu dimu. Kompleksnost in heterogenost varilnega dima skupaj z neobstojem usklajene razvrstitve v Uredbi (ES) št. 1272/2008 prispevata k nejasnosti glede obsega njegove morebitne nevarnosti za delavce in s tem k pomanjkanju ustreznih ukrepov za obvladovanje tveganja na delovnem mestu. Z odpravo te vrzeli v razvrstitvi varilnega dima na ravni Unije bi bila zagotovljena večja pravna jasnost v smislu uporabe Direktive 2004/37/ES. Zato je primerno, da se v skladu z mnenjem Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu v Prilogo I k Direktivi 2004/37/ES vključi delo, pri katerem je prisotna izpostavljenost dimu iz postopkov varjenja, ki vsebuje snovi ali zmesi, ki izpolnjujejo merila za razvrstitev v kategorije 1A ali 1B rakotvornih ali mutagenih snovi ali snovi, strupenih za razmnoževanje, iz Priloge I k Uredbi (ES) št. 1272/2008. Navedeno mnenje Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu vsebuje tudi priporočilo za pripravo smernic o varilnem dimu. Poleg obstoječih smernic, kot so smernice za nacionalne inšpektorje za delo o obravnavanju tveganj za zdravje zaradi varilnega dima, ki jih je leta 2018 pripravil Odbor višjih inšpektorjev za delo, so lahko nadaljnje smernice Unije, skladno s strateškim okvirom EU za varnost in zdravje pri delu, temelječim na najnovejših znanstvenih dokazih, v pomoč inšpektorjem za delo in podjetjem, zlasti mala in srednja podjetja (MSP), vključno z mikropodjetji, pri zagotavljanju skladnosti z vnosom za varilni dim iz Priloge I k Direktivi 2004/37/ES. Take smernice bi lahko med drugim prispevale k spodbujanju skupne minimalne visoke ravni varovanja v vseh državah članicah za vse delavce, izpostavljene varilnemu dimu.

(8) Kovinski kobalt in več kobaltovih spojin izpolnjujejo merila za razvrstitev v kategorijo 1B rakotvornih snovi in snovi, strupenih za razmnoževanje, v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008, zato so rakotvorne ali reprotoksične snovi, kot so opredeljene v Direktivi 2004/37/ES. Delavci so pogosto izpostavljeni mešanici kobaltovih spojin, zato bi bilo treba OEL uporabljati za vse anorganske kobaltove spojine. Na podlagi razpoložljivih informacij, vključno z znanstvenimi in tehničnimi podatki, je zato primerno, da se v Direktivi 2004/37/ES določi mejna vrednost za kobalt in anorganske kobaltove spojine.

(9) Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu je na podlagi mnenja RAC ugotovil da lahko izpostavljenost kobaltu in anorganskim kobaltovim spojinam na delovnem mestu povzroči tudi preobčutljivost kože in dihalnega trakta. Zato je primerno, da se v okviru področja uporabe Direktive 2004/37/ES določijo mejne vrednosti za inhalabilno in respirabilno frakcijo kobalta in anorganskih kobaltovih spojin ter da se jim doda opomba glede preobčutljivosti kože in dihal.

(10) V zvezi s kobaltom in anorganskimi kobaltovimi spojinami je mogoče predvideti, da bo kratkoročno težko doseči mejno vrednost 0,01 mg/m^3 za inhalabilno frakcijo in 0,0025 mg/m^3 za respirabilno frakcijo. Zato je primerno uvesti prehodno obdobje šestih let po datumu začetku veljavnosti te direktive, v katerem se morata uporabljati mejni vrednosti 0,02 mg/m^3 (inhalabilna frakcija) in 0,0042 mg/m^3 (respirabilna frakcija).

(11) Kobalt se uporablja v več sektorjih, kot je sektor baterij, ki so strateško pomembni za doseganje ciljev iz evropskega zelenega dogovora in Uredbe (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta ([10]). Kobalt je nevarna kovina, s katero so povezana resna zdravstvena tveganja za delavce, kot so težave z dihanjem, poškodbe srca, ščitnice, jeter ali ledvic ter morebitni rak, njegova poraba pa naj bi se do leta 2050 zaradi zelenega prehoda povečala za približno 330 %, kar pomeni, da je še posebno pomembno zagotoviti visoko raven varovanja zdravja in varnosti delavcev. Zato je treba določiti OEL kobaltu in anorganskim kobaltovim spojinam, da bi prispevali k preprečevanju dolgoročnih učinkov na zdravje in dobrobit delavcev ter podprli privlačnost, konkurenčnost in dolgoročno vzdržnost industrije kobalta v Uniji, hkrati pa preprečili selitev podjetij za predelavo kobalta v tretje države z manj strogimi predpisi glede varnosti in zdravja pri delu.

([10]) Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila) (UL L 243, 9.7.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj).

(12) Nekateri sektorji, v katerih so delavci izpostavljeni snovem, kot so kobalt in policiklični aromatski ogljikovodiki (PAO), se lahko soočajo s težavami pri upoštevanju OEL. V sektorjih, v katerih se izpostavljenosti ni mogoče izogniti ali jo ustrezno zmanjšati z drugimi sredstvi v skladu s členom 5 Direktive 2004/37/ES, bi morala biti delavcem na voljo oprema za zaščito dihal, ki bi jo morali ustrezno uporabljati v skladu z oceno tveganja iz člena 3(2) navedene direktive, da se zagotovi ustrezna zaščita delavcev. Vse države članice morajo izvajati pravila v skladu s hierarhijo kontrolnih ukrepov iz člena 5 navedene direktive, da bi dosledno odpravile ali čim bolj zmanjšale izpostavljenost delavcev in tako zagotovile enake konkurenčne pogoje v vseh državah članicah.

(13) Direktiva 2004/37/ES za preprečevanje ali zmanjšanje izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim in reprotoksičnim snovem določa hierarhijo tehničnih in organizacijskih ukrepov. V tem smislu bi se morala osebna varovalna oprema, zlasti individualna oprema za zaščito dihal, uporabljati v skrajni sili. Zagotoviti je treba, da se osebna varovalna oprema izbere in uporablja v skladu z Direktivo Sveta 89/656/EGS ([11]), vključno z zahtevo, da vsa osebna varovalna oprema po vsaki potrebni prilagoditvi pravilno ustreza uporabniku, ter da je skladna z ustreznimi določbami Unije o zasnovi in proizvodnji v zvezi z varnostjo in zdravjem, zlasti z Uredbo (EU) 2016/425 Evropskega parlamenta in Sveta ([12]). Poleg tega je treba s potrebnim vzdrževanjem, popravili in nadomestitvijo zagotoviti, da osebna varovalna oprema dobro deluje in je zadovoljivo vzdrževana s higienskega vidika.

(14) Nekatere zmesi PAO, zlasti tiste, ki vsebujejo benzo[a]piren, izpolnjujejo merila za razvrstitev v kategorijo 1A ali 1B rakotvornih ali mutagenih snovi ali snovi, strupenih za razmnoževanje v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008 in zato spadajo na področje uporabe Direktive 2004/37/ES. RAC je v zvezi z navedenimi zmesmi ugotovil možnost znatnega vnosa preko kože, Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu pa se je strinjal o pomembnosti uvedbe OEL za vse zmesi PAO, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2004/37/ES, pri čemer se te zmesi merijo kot benzo[a]piren, in ohraniti opombo glede vnosa preko kože, ki je že vključena v Prilogo III k navedeni direktivi.

(15) V zvezi z zmesmi PAO je mogoče predvideti, da bo v nekaterih sektorjih kratkoročno težko upoštevati mejno vrednost 0,00007 mg/m^3 (merjeno kot benzo[a]piren). Zato je primerno uvesti prehodno obdobje sedmih let po datumu začetka veljavnosti te direktive, v katerem se bo uporabljala mejna vrednost 0,00014 mg/m^3 (merjena kot benzo[a]piren). Navedeno prehodno obdobje bi moralo biti omejeno na naslednje sektorje: (a) livarne jekla in železa, vključno s proizvajalci železovih zlitin; (b) proizvajalci aluminija; (c) proizvajalci ogljika in grafita; (d) koksarne; (e) obrati za destilacijo premogovega katrana; (f) proizvajalci ognjevzdržnih izdelkov; (g) varjenje tirnic; (h) metalurški postopki z drugimi neželeznimi kovinami in (i) litje kovin.

(16) Razpoložljivi znanstveni in tehnični podatki, vključno z mnenjema RAC in Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu, kažejo, da izopren izpolnjuje merila za razvrstitev v kategorijo 1B rakotvornih snovi v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008, zato je rakotvorna snov, kot je opredeljena v Direktivi 2004/37/ES. Zato je primerno, da se v skladu z rezultati tristranskega procesa določi dolgoročna OEL 8,5 mg/m^3 (3 ppm), da se preprečijo morebitna tveganja za zdravje delavcev in zagotovijo enaki konkurenčni pogoji v vseh državah članicah.

([11]) Direktiva Sveta 89/656/EGS z dne 30. novembra 1989 o minimalnih zdravstvenih in varnostnih zahtevah za osebno varovalno opremo, ki jo delavci uporabljajo na delovnem mestu (tretja posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS) (UL L 393, 30.12.1989, str. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1989/656/oj).

([12]) Uredba (EU) 2016/425 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o osebni varovalni opremi in razveljavitvi Direktive Sveta 89/686/EGS) (UL L 81, 31.3.2016, str. 51, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/425/oj).

(17) 1,4-dioksan izpolnjuje merila za razvrstitev v kategorijo 1B rakotvornih snovi v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008, zato je rakotvorna snov, kot je opredeljena v Direktivi 2004/37/ES. Na podlagi razpoložljivih informacij, vključno z znanstvenimi in tehničnimi podatki, kot sta mnenji RAC in Svetovalnega odbora za varnost in zdravje pri delu, je zato primerno določiti dolgo- in kratkotrajno OEL 7,3 mg/m^3 (2 ppm) oziroma 73 mg/m^3 (20 ppm), ki ju dopolnjujeta opomba glede vnosa prek kože in biološka mejna vrednost 45 mg (2-hidroksietoksi)ocetne kisline (HEAA) v urinu/g kreatinina, izmerjena ob koncu izpostavljenosti ali izmene, v skladu z nacionalnim pravom ali prakso.

(18) Z Direktivo (EU) 2022/431 Evropskega parlamenta in Sveta ([13]) je bilo področje uporabe Direktive 2004/37/ES razširjeno na reprotoksične snovi, vključno z živim srebrom in dvovalentnimi anorganskimi živosrebrovimi spojinami, ki so bile dodane v Prilogo III k Direktivi 2004/37/ES. Ker vseh dvovalentnih anorganskih živosrebrovih spojin ni mogoče razvrstiti kot reprotoksične snovi, je treba pojasniti, da se mejna vrednost uporablja samo za živo srebro in dvovalentne anorganske živosrebrove spojine, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2004/37/ES.

(19) Nevarna zdravila, če vsebujejo rakotvorne, mutagene ali reprotoksične snovi, spadajo na področje uporabe Direktive 2004/37/ES, kot je priznano v delovnih opredelitvah pojmov in primerih iz smernic Komisije z dne 28. aprila 2023 za varno ravnanje z nevarnimi zdravili pri delu. Komisija je 20. februarja 2025 za lažjo opredelitev teh snovi objavila sporočilo z naslovom „Okvirni seznam nevarnih zdravil v skladu s členom 18a Direktive 2004/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem pri delu“, s čimer je omogočila dosledno uporabo Direktive 2004/37/ES za varovanje zdravja in varnosti izpostavljenih delavcev.

(20) Komisija je opravila dvostopenjsko posvetovanje s socialnimi partnerji v skladu s členom 154 PDEU. Posvetovala se je tudi s Svetovalnim odborom za varnost in zdravje pri delu. Ta je sprejel mnenja za vse snovi, za katere velja ta direktiva, in predlagal eno ali več zavezujočih mejnih vrednosti za vsako od njih ter opombe in prehodne mejne vrednosti za nekatere od njih, kadar je to ustrezno. Prehodne mejne vrednosti delodajalcem omogočajo, da izvedejo potrebne naložbe v dodatne ukrepe za obvladovanje tveganja in razvijejo tehnična sredstva za zagotavljanje skladnosti. V zvezi s tem bi lahko obstoječi programi Unije, kot je Obzorje Evropa, pripomogli k razvoju inovativnih rešitev za varovanje zdravja delavcev.

(21) Zlasti je pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu ustrezno posvetuje, vključno na ravni strokovnjakov, in da se ta posvetovanja izvedejo v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje. Komisija bi se morala pri določanju ali revidiranju mejnih vrednosti posvetovati z RAC in Svetovalnim odborom za varnost in zdravje pri delu, da bi zagotovila, da te vrednosti temeljijo na dokazih ter so sorazmerne in merljive.

(22) Bistveno je, da se zavezujoče mejne vrednosti na podlagi Direktive 2004/37/ES določajo po rednem zakonodajnem postopku, saj sprememba navedene direktive ni zgolj tehnično vprašanje, temveč je zanjo potrebna tudi politična presoja.

(23) Nekateri delavci, zlasti gasilci in drugo osebje služb za ukrepanje ob nesrečah pri svojem delu tvegajo izpostavljenost različnim nevarnostim, ki so posledica požarov in nepožarnih dogodkov, vključno s tveganjem izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim in reprotoksičnim snovem. Zato je pomembno, da delodajalci gasilcev in drugega osebja služb za ukrepanje ob nesrečah ocenijo in zmanjšajo tveganje izpostavljenosti rakotvornim, mutagenim in reprotoksičnim snovem v skladu z Direktivo 2004/37/ES z namenom okrepitve varovanja gasilcev in drugega osebja služb za ukrepanje ob nesrečah, med drugim pred PAO, da se tako zmanjša tveganje poklicnih bolezni. Smernice o tveganjih, ki izhajajo iz izpostavljenosti azbestu, vključno s sektorskimi smernicami za gasilce in drugo osebje služb za ukrepanje ob nesrečah, so že bile pripravljene. Glede na posebna in zelo visoka tveganja, ki so neločljivo povezana s službami za ukrepanje ob nesrečah, je pomembno, da Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA) v sodelovanju z ustreznimi socialnimi partnerji in nacionalnimi organi razmisli o pripravi posebnega spletnega interaktivnega orodja za ocenjevanje tveganj (OiRA), prilagojenega potrebam teh služb.

([13]) Direktiva (EU) 2022/431 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2022 o spremembi Direktive 2004/37/ES o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem pri delu (UL L 88, 16.3.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/431/oj).

(24) Delavci so na delovnem mestu pogosto izpostavljeni mešanici nevarnih snovi, kar lahko poveča tveganja in povzroči škodljive učinke na zdravje. V primeru izpostavljenosti kombinaciji snovi, ki učinkujejo na enak način ali na iste ciljne organe, tkiva ali celice, bi bilo morda treba uveljavljanje morebitnih OEL, določenih na podlagi Direktive 2004/37/ES, prilagoditi tako, da se upoštevajo skupni učinki teh snovi. To je med drugim relevantno za gasilce in drugo osebje služb za ukrepanje ob nesrečah. Komisija bi morala pri pripravi smernic Unije o učinkih izpostavljenosti kombinaciji snovi upoštevati ustrezne specifičnosti teh služb. Take smernice bi bilo treba objaviti na spletnem mestu EU-OSHA, ustrezni pristojni organi pa bi jih morali razširjati v vseh državah članicah.

(25) Kadar so delavci izpostavljeni ali bodo verjetno izpostavljeni rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem, tudi tistim, ki jih vsebujejo nekatera nevarna zdravila, morajo prejeti zadostno in ustrezno usposabljanje, temelječe na vseh razpoložljivih informacijah. Usposabljanje, ki ga mora delodajalec zagotoviti na podlagi Direktive 2004/37/ES, bi bilo treba prilagoditi tako, da se upošteva novo ali spremenjeno tveganje, zlasti kadar so delavci izpostavljeni novim rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem ali več različnim rakotvornim, mutagenim ali reprotoksičnim snovem, vključno z nevarnimi zdravili, ali v primeru spreminjajočih se okoliščin pri delu. To usposabljanje bi bilo treba po potrebi redno ponavljati.

(26) O zdravstvenih težavah zaradi izpostavljenosti kobaltu in anorganskim kobaltovim spojinam, PAO, izoprenu in 1,4-dioksanu pri delu pogosto ni podatkov na ravni Unije oziroma so ti nezanesljivi ali nezadostni. Zato bi bilo lahko primerno, da Komisija razmisli o pripravi priporočil za države članice za zbiranje podatkov, da bi se izboljšali registri poročanja in izpostavljenosti.

(27) Za dosego visoke ravni varovanja delavcev pred tveganji, povezanimi z rakotvornimi, mutagenimi in reprotoksičnimi snovmi, morajo države članice ohraniti enako raven varovanja za vse delavce in zagotoviti pogoje, ki bodo MSP, vključno z mikropodjetji, omogočili lažje izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz Direktive 2004/37/ES. MSP, vključno z mikropodjetji, ki predstavljajo največji delež podjetij v Uniji, imajo omejene finančne, tehnične in človeške vire. Pomembno je, da so MSP, vključno z mikropodjetji, zmožna izpolnjevati obveznosti iz navedene direktive, da niso nesorazmerno obremenjena, zlasti z upravnimi zahtevami, in da lahko dosežejo napredek v zvezi z odpravo tveganj, povezanih z izpostavljenostjo rakotvornim, mutagenim in reprotoksičnim snovem na delovnem mestu, kar koristi vsem delavcem.

(28) Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu je 29. maja 2024 sprejel mnenje o prednostnih kemikalijah za določitev novih ali revidiranih mejnih vrednosti za poklicno izpostavljenost v okviru zakonodaje EU o varnosti in zdravju pri delu, ki določa seznam prednostnih snovi, ki naj se uporabijo za pripravo predloga za mejne vrednosti Unije na podlagi Direktive 2004/37/ES. In sicer je na seznamu pet snovi oziroma skupina snovi, razvrščenih kot „prednostne snovi, ki jih je treba takoj obravnavati“ (oksimi, butanonoksim, N-(hidroksimetil)akrilamid (NMA), organokositrove spojine in etilendibromid). Svetovalni odbor za varnost in zdravje pri delu je Komisiji močno priporočil, naj ta seznam uporabi pri izbiri kemikalij, ki se vključijo v njene zakonodajne predloge o spremembi Direktive 2004/37/ES z namenom vključitve novih ali revidiranih mejnih vrednosti.

(29) Ker cilja te direktive, in sicer varovanja delavcev pred izpostavljenostjo rakotvornim, mutagenim in reprotoksičnim snovem pri delu, države članice ne morejo zadovoljivo doseči same, temveč se zaradi svojega obsega in učinkov lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 PEU. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.

(30) Direktivo 2004/37/ES bi bilo zato treba ustrezno spremeniti –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Direktiva 2004/37/ES se spremeni:

(1) člen 2 se spremeni:

(a) v točki (a) se točka (ii) nadomesti z naslednjim:

„(ii) snov, zmes ali postopek z rakotvornim učinkom iz Priloge I k tej direktivi ali snov ali zmes z rakotvornim učinkom, ki se sprošča pri postopku iz navedene priloge;“;

(b) v točki (b) se točka (ii) nadomesti z naslednjim:

„(ii) snov, zmes ali postopek z mutagenim učinkom iz Priloge I k tej direktivi ali snov ali zmes z mutagenim učinkom, ki se sprošča pri postopku iz navedene priloge;“;

(c) točka (ba) se nadomesti z naslednjim:

„(ba) ‚reprotoksična snov‘ pomeni:

(i) snov ali zmes, ki izpolnjuje merila za razvrstitev v kategorijo 1A ali 1B snovi, strupenih za razmnoževanje, iz Priloge I k Uredbi (ES) št. 1272/2008;

(ii) snov, zmes ali postopek iz Priloge I k tej direktivi ali snov ali zmes, ki se sprošča pri postopku iz navedene priloge, ki ima reprotoksične učinke;“;

(2) v členu 5(5) se doda naslednji pododstavek:

„Individualni varnostni ukrepi iz točke (g) prvega pododstavka tega odstavka vključujejo osebno varovalno opremo, zlasti pripomočke za zaščito dihal, kadar izpostavljenosti kljub uvedbi tehničnih in organizacijskih ukrepov za preprečevanje ali zmanjšanje izpostavljenosti v skladu s tem členom ni mogoče preprečiti ali zadostno zmanjšati na druge načine. V takih primerih se osebna varovalna oprema uporablja v skrajni sili, da se zagotovi ustrezno varovanje delavcev in v vsakem primeru prepreči, da bi izpostavljenost presegla določene mejne vrednosti. Osebna varovalna oprema je v skladu s členoma 4 in 5 Direktive Sveta 89/656/EGS (*) pravilno izbrana, individualno prilagojena, da ustreza uporabniku, in vzdrževana.

(*) Direktiva Sveta 89/656/EGS z dne 30. novembra 1989 o minimalnih zdravstvenih in varnostnih zahtevah za osebno varovalno opremo, ki jo delavci uporabljajo na delovnem mestu (tretja posebna direktiva v smislu člena 16(1) Direktive 89/391/EGS) (UL L 393, 30.12.1989, str. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1989/656/oj).“;

(3) v členu 10 se doda naslednji odstavek:

„(3) Kadar delavci nosijo osebno varovalno opremo, so upravičeni do rednih odmorov na območju, kjer ni tveganja kontaminacije z rakotvornimi, mutagenimi ali reprotoksičnimi snovmi. Trajanje in pogostost odmorov se določita ob upoštevanju ocene tveganja za varnost in zdravje pri delu.“;

(4) v členu 18a se doda naslednji odstavek:

„12. Komisija upošteva vsa nova znanstvena dognanja, vključno z mnenji Odbora za oceno tveganja Evropske agencije za kemikalije, in po ustreznem posvetovanju ustreznih deležnikov po potrebi oceni, ali naj določi dodatne mejne vrednosti za snovi, ki jih vsebuje varilni dim, kot je navedeno v Prilogi I, točka 9, k tej direktivi.“;

(5) priloge I, III in IIIa k Direktivi 2004/37/ES se spremenijo v skladu s Prilogo k tej direktivi.

Člen 2

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo do 20. novembra 2028. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice sporočijo Komisiji besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 3

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 4

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Strasbourgu, 21. oktobra 2026

Za Evropski parlament	*Za Svet*
predsednica	*predsednik*
R. METSOLA	T. DOOLEY

PRILOGA

Priloge I, III in IIIa k Direktivi 2004/37/ES se spremenijo:

(1) v Prilogi I se naslov nadomesti z naslednjim:

„Seznam snovi, zmesi in postopkov (člen 2, točke (a)(ii), (b)(ii) in (ba)(ii))“;

(2) v Prilogi I se doda naslednja točka:

„9. Delo, ki vključuje izpostavljenost dimu iz postopkov varjenja, ki vsebuje snovi ali zmesi, ki izpolnjujejo merila za razvrstitev v kategorijo 1A ali 1B rakotvornih ali mutagenih snovi ali snovi, strupenih za razmnoževanje, iz Priloge I k Uredbi (ES) št. 1272/2008 (*).

(*) Če se v postopku varjenja sproščajo te snovi, izpostavljenost ne sme preseči mejne vrednosti rakotvorne, mutagene ali reprotoksične snovi, kakor je določena v Prilogi III k tej direktivi.“;

(3) v Prilogi III se spremeni točka A:

(a) v preglednici se vrstica, ki se nanaša na „zmesi policikličnih aromatskih ogljikovodikov, zlasti tiste, ki vsebujejo benzo[a]piren in ki so v smislu te direktive rakotvorne“, nadomesti z naslednjim:

Ime snovi	Št. ES[1]	Št. CAS[2]	Mejne vrednosti						Opomba	Prehodni ukrepi
			8 ur[3]			Kratkoročni[4]				
			mg/m³[5]	ppm[6]	f/ml[7]	mg/m³[5]	ppm[6]	f/ml[7]		
„Zmesi policikličnih aromatskih ogljikovodikov, zlasti tiste, ki vsebujejo benzo [a]piren in ki so rakotvorne, mutagene ali reprotoksične snovi, kot so opredeljene v tej direktivi			0,00007 ([17])						Koža[10]	Mejna vrednost 0,00014 ([17]) do 20. novembra 2033 omejena na naslednje sektorje: (1) livarne jekla in železa, vključno s proizvajalci železovih zlitin; (2) proizvajalci aluminija; (3) proizvajalci ogljika in grafita; (4) koksarne; (5) obrati za destilacijo premogovega katrana; (6) proizvajalci ognjevzdržnih izdelkov; (7) varjenje tirnic; (8) metalurški postopki z drugimi neželeznimi kovinami; in (9) litje kovin.

([17]) Izmerjeno kot benzo[a]piren.“;

(b) v preglednici se vrstica, ki se nanaša na „živo srebro in dvovalentne anorganske živosrebrove spojine, vključno z živosrebrovim oksidom in živosrebrovim kloridom (merjene kot živo srebro)“, nadomesti z naslednjim:

Ime snovi	Št. ES[1]	Št. CAS[2]	Mejne vrednosti						Opomba	Prehodni ukrepi
			8 ur[3]			Kratkoročni[4]				
			mg/m³[5]	ppm[6]	f/ml[7]	mg/m³[5]	ppm[6]	f/ml[7]		
„Živo srebro in dvovalentne anorganske živosrebrove spojine, ki spadajo na področje uporabe te direktive (merjene kot živo srebro)			0,02“;							

(c) v preglednici se dodajo naslednje vrstice:

Ime snovi	Št. ES[1]	Št. CAS[2]	Mejne vrednosti						Opomba	Prehodni ukrepi
			8 ur[3]			Kratkoročni[4]				
			mg/m³[5]	ppm[6]	f/ml[7]	mg/m³[5]	ppm[6]	f/ml[7]		
„Kobalt in anorganske kobaltove spojine			0,01 ([18]) 0,0025 ([19])						Preobčutljivost kože in dihal[13]	Mejna vrednost 0,02 ([18]) in 0,0042 ([19]) do 20. novembra 2032
Izopren	201-143-3	78-79-5	8,5	3						
1,4-dioksan	204-661-8	123-91-1	7,3	2		73	20		Koža[10]	

([18]) Inhalabilna frakcija, merjena kot kobalt.
([19]) Respirabilna frakcija, merjena kot kobalt.“;

(4) Priloga IIIa se nadomesti z naslednjim:

„*PRILOGA IIIa*

BIOLOŠKE MEJNE VREDNOSTI IN UKREPI ZDRAVSTVENEGA NADZORA

(člen 16(4))

1. Svinec in njegove anorganske spojine

1.1. Biomonitoring mora vključevati merjenje ravni svinca v krvi (PbB) z uporabo absorpcijske spektrometrije ali metode, ki zagotavlja enako vredne rezultate.

1.1.1. Do 31. decembra 2028 je zavezujoča biološka mejna vrednost:

30 µg Pb/100 ml krvi

Za delavce, pri katerih raven svinca v krvi zaradi izpostavljenosti, do katere je prišlo pred 9. aprilom 2026, presega biološko mejno vrednost 30 µg Pb/100 ml krvi, vendar je nižja od 70 µg Pb/100 ml krvi, se redno izvaja nadzorovanje zdravja. Če se pri teh delavcih izkaže, da se raven svinca v njihovi krvi znižuje in približuje mejni vrednosti 30 µg Pb/100 ml krvi, se jim lahko dovoli, da še naprej opravljajo delo, pri katerem prihaja do izpostavljenosti svincu.

1.1.2. Od 1. januarja 2029 je zavezujoča biološka mejna vrednost:

15 µg Pb/100 ml krvi (*)

Za delavce, pri katerih raven svinca v krvi zaradi izpostavljenosti, do katere je prišlo pred 9. aprilom 2026, presega biološko mejno vrednost 15 µg Pb/100 ml krvi, vendar je nižja od 30 µg Pb/100 ml krvi, se redno izvaja nadzorovanje zdravja. Če se pri teh delavcih izkaže, da se raven svinca v njihovi krvi znižuje in približuje mejni vrednosti 15 µg Pb/100 ml krvi, se jim lahko dovoli, da še naprej opravljajo delo, pri katerem prihaja do izpostavljenosti svincu.

1.2. Nadzorovanje zdravja se izvaja v primeru izpostavljenosti koncentraciji svinca v zraku, ki presega 0,015 mg/m^3 in se izračuna kot časovno tehtano povprečje v obdobju 40 ur na teden, ali v primeru, da se v krvi pri posameznih delavcih izmeri raven svinca, ki presega 9 µg Pb/100 ml krvi. Nadzorovanje zdravja se izvaja tudi za delavke v rodni dobi, pri katerih raven svinca v krvi presega 4,5 µg Pb/100 ml krvi ali nacionalno referenčno vrednost pri splošnem prebivalstvu, ki svincu ni poklicno izpostavljeno, če takšna vrednost obstaja.

2. 1,4-dioksan

Zavezujoča biološka mejna vrednost je 45 mg HEAA (**) v urinu/g kreatinina, izmerjena ob koncu izpostavljenosti ali izmene, v skladu z nacionalnim pravom ali prakso.

(*) Priporočljivo je, da raven svinca v krvi žensk v rodni dobi ne presega referenčnih vrednosti za splošno prebivalstvo, ki svincu ni poklicno izpostavljeno, v zadevni državi članici. Priporočljivo je, da raven svinca v krvi žensk v rodni dobi v primeru, ko nacionalne referenčne ravni niso na voljo, ne presega biološke orientacijske vrednosti, ki znaša 4,5 µg/100 ml.

(**) (2-hidroksietoksi)ocetna kislina.“.